

6. DIEGO. KARALAITIS VARLĖ

Alejandro grįžus iš Europos, Frida 1927 m. pabaigoje per kelis mėnesius tiek sustiprėjo, kad galėjo gyventi beveik normalų, aktyvų gyvenimą. Nors mokslų netęsė – vis dar skaudėjo koją, be to, norėjo tapyti, – vėl suartėjo su moksladraugiais iš gimnazijos. Dauguma jų tuo metu jau studijavo įvairiuose universiteto fakultetuose, o fejerverkus ir vandens bombas išstūmė Nacionalinio studentų kongreso reikalai bei protesto demonstracijos.

Kovota dėl dviejų svarbiausių dalykų: tai 1928–1929 m. José Vasconceloso prezidentinė kampanija, nukreipta prieš Calleso kandidatą Pascualį Ortízą Rubio, ir universiteto autonomija. Pirmasis buvo bergždžias reikalas; antrasis 1929 m. baigėsi pergale.

Buvęs prezidentas Alvaro Obregónas, prieš kurį buvo įvykdytas pasikėsimas ir kurį mėginta nuversti, 1928 m. sausį laimėjo rinkimus. Po šešių mėnesių jis buvo nužudytas. Laikiniu prezidentu buvo paskirtas Emilio Portesas Gilis, o nauji rinkimai numatyti 1929 m. rudenį. Vasconcelosas laikėsi nuomonės, kad Calleso režimas esąs korumpuotesnis ir despotiškesnis negu Porfirio Dázio diktatūra, todėl nusprendė dalyvauti prezidentinėje rinkimų kampanijoje ir varžytis su Ortízu Rubio kaip Nacionalinės antielekcionistų partijos kandidatas. Žinodami, kad neturi galimybių laimėti rinkimus, jis ir jo šalininkai buvo įsitikinę, kad priešintis *caudillaje* (karinei diktatūrai) ir siekti atgaivinti demokratinę trečiojo dešimtmečio pradžios Meksikos dvasią yra moralinis imperatyvas.

Universiteto autonomijos sąjūdis prasidėjo ne atsitiktinai, nes tai iš dalies buvo kova su valdžios priespauda. Iš tikrųjų ši kova už autonomiją prasidėjo 1912 metais, Justui Sierrai paskelbus, kad valdžia neturinti kištis į jo prieš dvejus metus įkurto universiteto veiklą. Pirmasis šios mokslo įstaigos rektorius Joaquínas Eguía Lizas žengė dar toliau, pareikšdamas, kad universitetas turi turėti autonomiją. Galiausiai 1929 m. gegužės 17 d., studentams pasipriešinus naujai egzaminų tvarkai, Meksikos prezidentas uždarė Teisės fakultetą; į tai visos šalies studentai atsakė streikais. Studentai susibūrė, ėjo procesijose,

rengė protesto mitingus ir pašė agitacinius ženklus. Vyriausybė atsimokėdama į darbą paleido raitąją policiją, gaisrininkų žarnas ir ginklus. Alejandro Gómezas Ariasas, 1929 m. išrinktas Nacionalinės studentų konfederacijos prezidentu, per šiuos sankirčius iškilo kaip neginčijamas lyderis. „Mano šalies samurajai! – kreipėsi jis į savo bendražygius studentus ugninga kalba. – Mūsų neįtikins prievarta.“ Liepos mėnesį buvo pasirašytas įstatymas, įteisinantis Meksikos nacionalinio universiteto autonomiją; Kongresas pritarė įstatymui, ir jis buvo iškilmingai įteiktas Alejandro.

Kitas studentų lyderis, karštai reiškęs antimilitaristines ir antiimperialistines pažiūras dažnuose pasisakymuose, nukreiptuose prieš *callistas* ir palaikančiuose Vasconcelosą, buvo Germánas de Campo. Tais ilgais 1927 m. vienu mėnesiais, Alejandro išvykus, Frida, kurios laisvę tuo metu varžė įvairūs ortopediniai korsetai, artimiau susidraugavo, jos žodžiais tariant, su „Germancito el Campirano“. Ją žavėjo to gražaus jaunuolio linksma dvasia, *alegría* ir aistra. Tai buvo tikras, nepataisomas dendis – karštas kalbas sakydavo įsisegęs butonjerę, su elegantiška fetrine skrybėle ant galvos ir Indijos bambuko lazdele rankoje. Tuoj po pergalės, kuria baigėsi kova dėl universiteto autonomijos, ji, sakantį Vasconceloso palaikymo kalbą mitinge San Fernando parke, amžinai nutildė Calleso šalininko kulka.

Kadaise, pačioje 1928 m. pradžioje, būtent Germánas de Campo pristatė Fridą draugams, artimai susijusiems su išstremtu iš Kubos revoliucionieriumi, komunistu Julio Antonio Mella, kuris, kaip ir Alejandro bei de Campo, studijavo Teisės fakultete. Mella leido studentų laikraščius „Tren Blindado“ („Šarvuotas traukinys“) bei „El Liberador“, oficialų Antiimperialistų lygos leidinį, ir talkino komunistų leidiniui „El Machete“. Tačiau Fridos atveju svarbiausia tai, kad Mella buvo Tinos Modotti, italų kilmės amerikiečių fotografės, mylimasis ir su ja vaikštinėjo tą 1929 m. sausio 10 d., kai Kubos vyriausybės užsakymu buvo nužudytas ginkluoto teroristo.

Modotti atvyko į Meksiką iš Kalifornijos 1923 m. Ji buvo žymaus fotografo Edwardo Westono mokinė ir kompanionė. Jam išvykus, ji čia liko ir pamažu įsitraukė į komunistų politinę veiklą, daugiausia dėl vienas po kito buvusių meilės romanų su Xavieru Guerrero ir Mella. Modotti buvo talentinga, graži, neramaus būdo, jautri, veržlumu trykštanti moteris, kartu ir žemiška, ir nežemiška. Nekeista, kad ją dievino trečiojo dešimtmečio Meksikos meno pasaulis – žmonių ratas, kuriam priklausė tapytojai Jeanas Charlot, Roberto Montenegro, Best-Maugardas, Nahui Olín bei Miguelis ir Rosa Covarrubiasai, rašytoja Anita Brenner, leidėja iš „Mexican Folkways“ Frances Toor ir, žinoma, didieji sienų

tapybos meistrai Orozco, Siqueirosas ir Rivera. Greitai tarp Fridos ir Modotti užsimezgė tvirta draugystė. Suprantama, jaunesniąją moterį – pradedančią tapytoją – traukė fotografę supantis bohemiškas menininkų ir komunistų pasaulis.

Alejandro jam nepriklausė, nors daug šio pasaulio atstovų kartu su juo stovėjo po viena vėliava ir kovojo prieš Calleso šalininkus. 1928 m. birželį jo romanas su Frida baigėsi, jam įsimylėjus jos draugę Esperanzą Ordóñez.

Frida lengvai nepasidavė. „Dabar kaip niekad anksčiau jaučiu, kad manęs nemyli, – rašė ji jam. – Bet prisipažinsiu tau, netikiu tuo, vis viliuosi – to negali būti. Giliai viduje, tu supranti mane, žinai, kad dievinu tave! Kad ne tik esi man priklausantis, bet ir esi aš! Nepakeičiamas!“ Vis dėlto po dviejų ar trijų mėnesių draugystė su Tina Modotti atvedė Fridą į komunistų partiją ir, sutikusi Diego Riverą, senąją meilę iškeitė į naują.

Kai Frida susipažino su Diego, jam buvo keturiasdešimt vieneri. Jis buvo žymiausias – ir blogai pagarsėjęs – Meksikos menininkas, ištapęs tikrai daugiau sienų nei bet kuris kitas sienų tapybos meistras.

Rivera tapydavo taip lengvai ir greitai, lyg vejamas antgamtinės jėgos. „Nesu tik paprastas „menininkas“, – sakė jis, – esu žmogus, atliekantis savo biologinę funkciją – kuriu paveikslus, kaip medis krauna žiedus ir nokina vaisius.“ Iš tiesų darbas jam buvo tarsi narkotikas, Diego suirzdavo priverstas pertraukti darbą, nesvarbu, ar dėl politikų reikalavimų, ligos, ar dėl kasdienio gyvenimo smulkmenų. Kartais jis dienų dienas dirbdavo be pertraukos, valgydavo ant pastolių ir, jei reikėdavo, ten pat ir miegodavo.

Tapantis Diego būdavo apsuptas draugų ir žiūrovų, kuriuos jis linksmindavo išgalvotomis istorijomis – pavyzdžiui, kaip dalyvavęs Rusijos revoliucijoje, išbandęs žmogienos dietą – ypač mėgęs jaunų moterų mėsą, suvyniotą į tortiliją. „Ji visai kaip minkštutė paršiena“, – sakydavo jis.

Nors jis elgėsi neįprastai ir tapydavo taip sparčiai, kad net atrodydavo, jog improvizuoja, bet turėjo gerą išsilavinimą, tapydavo nuodugniai viską apgalvodamas ir buvo tikras profesionalas. Tapyti pradėjo trejų – pamatęs, kad sūnus išpaišė visas sienas, tėvas liepė vieno kambario sienas išmušti lentomis, ir ten Diego galėjo piešti, kiek širdis geidžia.

Diego gimė 1887 m. Gvanachuato mieste mokytojo (masono ir laisvamanio) ir pamaldžios jaunos moters, kuriai priklausė saldinių krautuvė, šeimoje. Diego María de la Concepciónas Juanas Nepomuceno Estanislao de la Rivera y Barrientosas Acosta y Rodríguezas jau vaikystėje vertintas kaip nepaprastai

gabūs. Būdamas dešimties, jis pareiškė norą mokytis meno mokykloje; dieną mokėsi pagrindinėje mokykloje, o vakarais lankydavo pamokas prestižinėje Meksikos meno mokykloje – Šv. Karolio akademijoje. Diego laimėjo apdovanojimų ir stipendijų, bet 1902 m. pareiškė, kad akademiniai mokslai esą per daug riboti, tad paliko mokyklą, ketindamas mokytis savarankiškai.

Anuomet ambicingas meno studentas galėjo vykti mokytis tik vienur, tad, užsitikrinęs Vera Kruso gubernatoriaus paramą, Rivera 1907 m. išplaukė į Europą. Metus praleidęs Ispanijoje apsistojo Paryžiuje, kur, neskaitant įvairių kelionių, gyveno iki 1921 metų; tada grįžo į Meksiką, palikęs jį dievinančią sugyventinę rusę Andželiną Beloff, nesantuokinę dukterį, kurią jam pagimdė kita rusė, ir pulką draugų iš įvairių, daugiausia bohemiškų, būrelių – tarp jų buvo Picasso ir Gertrude Stein, Guillaume'as Apollinaire'as ir Elie Faure'as, Ilja Ehrenburgas ir Diagilevas.

Pirmasis užsakymas Meksike – nutapyti sienos paveikslą „Sukūrimas“ Nacionalinės gimnazijos amfiteatrinėje auditorijoje. Tai buvo neįprasta užduotis tapytojui, degančiam noru kurti revoliucinį, ypač marksistinį, meną. Aiškiai matyti, kad įkvėpimo Rivera sėmėsi iš pasaulietinio Vasconceloso misticizmo – jis pavaizdavo idealizuotas, monumentalias teologinių dorybių figūras ir įvairias personifikacijas, kaip antai Išmintis, Stiprybė, Erotinė poezija, Tragedija ir Mokslas, – bet iš esmės šio kūrinio nei stilius, nei turinys nepasižymi *mexicanidad* (meksikietišku). Galbūt Rivera dar per daug žavėjosi Europos tapyba, tad savo idealams įkūnyti negalėjo sukurti kitokių formų nei temų. Vis dėlto „Sukūrimas“ jam padėjo rasti savo išraiškos būdą: jis sukūrė monumentalų sienų tapybos darbą. Nors jo turinys veikia universalus ir alegoriškas, bet ne meksikietiškas ir tikroviškas, mitinė klasikinio grožio mūza Riveros darbuose netrukus virto garsiąja Meksikos indėne motina.

Riveros *mexicanidad* pirmąkart išryškėjo sienų paveiksluose, tapytuose 1923–1928 m. Visuomenės švietimo ministerijoje; juos Diego pradėjo vos baigęs tapyti Nacionalinės gimnazijos auditoriją. Triaukščiuose atviruose ministerijos koridoriuose, juosiančiuose didžiulį kiemą, jis pavaizdavo laukuose ir kasyklose plušančius indėnus, kaimiškose lauko mokyklose mokomus į šventuosius panašių indėnų mokytojų, rengiančius darbininkų mitingus ir matuojančius žemę, kurią jiems grąžino revoliucija. Indėnams vaizduoti Rivera sukūrė įvaizdį: tai tvirti, rudi, kresni kūnai, apvalios galvos ir daugybė skrybėlių – bevardės figūros, jo priešų vadintos „Riveros beždžionėmis“. Laikui bėgant radosi ypatinga Diego temų ir vaizduosenos vienovė, todėl jo darbai jokia būdu nevadintini mėgdžiojimu, nors juose aiškiai matyti Giotto ar Michelangelo įtaka;

teigiama, esą Meksikos folkloras ir liaudis, kaktusai ir kalnai – tai Diego Riveros sugalvotas motyvas. Kad ir kokią temą pasirinkdavo, vaizduodavo išnaudojamus indėnus, kurie narsiai kovoja už savo teises, laisvę ir geresnį gyvenimą.

Pagauti reformų įkarščio Rivera ir kiti sienų tapybos meistrai šią didžią demokratinę mintį ne tik plėtojo mene, bet ir diegė politikoje. Sekdami porevoliuciniu laikotarpiu sudygusių darbininkų ir valstiečių organizacijų pavyzdžiu, 1923 m. rugsėjį jie susirinko Riveros namuose ir įkūrė Technikos darbuotojų, dailininkų ir skulptorių konsorciumą; Rivera, Davidas Alfaro Siqueirosas, Fernando Lealis ir Xavieras Guerrero (tuometis Tinos Modotti mylimasis) sudarė vykdomąjį komitetą. Manifeste jie išreiškė palankumą engiamai liaudžiai bei įsitikinimą, kad Meksikos menas „yra didis, nes kyla iš liaudies; jis yra kolektyvinis, o mūsų estetikos tikslas – visuomeninti meninę išraišką, griauti buržuazinį individualizmą. Nepripažįstame vadinamojo molbertinio meno bei tų meno formų, kurios kyla iš kraštutinių intelektualų, nes toks menas iš esmės yra aristokratinis. Šloviname monumentalų meną, kadangi toks menas yra visuomenės nuosavybė. Skelbiame, kad, visuomenei šiuo metu pereinant nuo pasenusios prie naujosios tvarkos, grožio kūrėjai privalo dėti visas pastangas, kad būtų kuriamas liaudžiai naudingas menas, tad svarbiausias mūsų tikslas mene, kuris šiandien tebėra individualaus malonumo išraiška, – kurti grožį visiems, grožį, kuris šviestų ir įkvėptų kovai“.

Revoliucijos vaisiai – priešiškus pozityvizmui ir tikėjimas intuicijos galia – vertė naujai įvertinti vaikų, valstiečių ir indėnų meną. Dailininkai drąsiai skelbė, kad „meksikiečių tautos menas yra didingiausias ir sveikiausias pasaulyje dvasios išraiška“. Ikikolumbinio laiko menas, anksčiau niekintas, laikytas svetimu ir barbarišku, imtas aukštinti kaip esmingai, mistiškai, netgi tauriai meksikietiškas. Turtingi meksikiečiai, iki revoliucijos galbūt pirkdavę madingo ispanų tapytojo Ignacio Zuloagos darbus, dabar rinko toltekų, majų ir actekų status. Liaudies dirbiniai laikyti meno kūriniais, tikrąja „liaudies“ išraiška, o ne vien tik įdomybe ar šlamštu. Atgimė rankdarbiai, miestiečiai pradėjo puošti savo namus turguje pirktais ryškiais dirbiniais ir pigiais baldais, pagamintais *campesinos* (valstiečiams). Imta liaupsinti ir pagal regionus klasifikuoti Meksikos tautinius kostiumus, ir dabar jais nevengdavo vilkėti net meksikietės kosmopolitės. Namuose, kur anksčiau vyravo rafinuota prancūziška virtuvė, dabar pastogę rado meksikiečių valgiai. Visuose šalies kampeliuose kruopščiai rinktos *corridos* (baladės), jos spausdintos ir dainuotos mokyklose bei koncertų salėse. Šiuolaikiniai Meksikos kompozitoriai – Carlosas Chávezas ir Silvestre Revueltasas – savo kūryboje naudojo gimtuosius ritmus ir dermes, o Riveros

draugas JAV kompozitorius Aaronas Coplandas rašė, kad „giliausius pėdsakus indėniškasis būdas palikęs šiuolaikinių Meksikos kompozitorių mokykloje – tai ryškiausias jo atspindys mūsų pusrutulio muzikoje“.

Ir teatre radosi gimtojo krašto spalvų. *Tandas*, nedideli vaidybiniai reviu, rašomi pagal ispanų teatro taisykles, dabar buvo „meksikietinami“, kuriami meksikietiški vaidmenys, tautinius bruožus atspindintys personažai, kaip ir vaizduojamajame mene. Išprusę miestiečiai būriuodavosi gatvėse, kad pamatytų *carpas* – gatvės teatrą palapinėse, kur vaidinti satyriniai skečiai naujausių politinių įvykių temomis, o klasikinio baleto mėgėjai rinkdavosi miestuose žiūrėti tautinių šokių ir savo šventėse pradėjo šokti *jarabe* ir *sandunga*. Pamažu susiklostė ypatingas meksikietiškas modernaus šokio tipas; perimti indėniški motyvai ir indėniški judesiai, kaip antai moterų, malančių grūdus arba nešančių kūdikių skaroje (*rebozo*), ar vyrų, dirbančių laukų darbus. 1919 m. Anna Pavlova šoko meksikietiška baletu „La Fantasía Mexicana“, kuriam Manuelis Castro Padilla parašė iš tiesų tautišką muziką, o dekoracijos ir kostiumai buvo sukurti panaudojant čionykščius motyvus; baletas sulaukė tokios sėkmės, kad teko rengti papildomus spektaklius bulių arenoje.

Visi menininkai, išskyrus pačius konservatyviausius, nepaisydami pažiūrų ir kilmės, savo darbuose naudojo meksikietiškus elementus. Net ir europinės orientacijos tapytojai derino rausvus bugenvilijų atspalvius, indėniškus motyvus ir meksikiečiams būdingus stiprius jausmus su įvairiomis atvežtinėmis idėjomis: kubizmu, dadaizmu, siurrelizmu ar vokiečių *neue sachlichkeit* bei trečiojo dešimtmečio Picasso neoklasicizmu. Būta ir puristinio požiūrio į meksikietišumą. Jo šalininkus tautinis entuziazmas vertė tikėti, kad, norint kurti tikrai nekolonijinį meną, reikia atmesti svetimas įtakas. Iš Meksikos liaudies meno jie skolinosi paprastas formas bei nesudėtingas temas, tikėdamiesi taip sukurti paprastesnį ir aiškesnį stilių, nepriklausomą nuo „elitarių vertybių“, susijusių su avangardine Europos tapyba; juos piktino, kad meksikiečiai akiai mėgdžioja europiečius, o Meksikos naftos išteklius valdo užsienio kompanijos. Diego Rivera laikėsi kaip tik šios nacionalistinės nuostatos. Nors atvirumo valandėlę pripažindavo, kad europines tradicijas būtina jungti su meksikietiškomis šaknimis, bet koneveikdavo „netikrus menininkus“, „Europos liokajus“, mėgdžiojančius Europos madas ir taip įtvirtinančius pusiau kolonijinę Meksikos kultūros padėtį.

„Aukštajame“ mene įsigalėjęs primityvizmas ir kai kurie liaudies meno elementai liudijo ne tik buržuazinių bei europinių vertybių atmetimą, bet ir romantišką ilgėjimąsi paprasto žemdirbių pasaulio, kuriame klesti rankų darbas;

šį pasaulį menininkas turėjo palikti, ir, prasidėjus pramonės erai, jis išnyko. Diego Rivera dievino šią praeitį ir kartais tapydavo ją kaip idilišką epochą, nors karštai tikėjo, kad žmonijos ateitis – industrializacija ir komunizmas. Jį ir Fridą supo Meksikos liaudies menas, o jo ikikolumbinio laiko skulptūrų kolekcija yra viena geriausių Meksikoje.

1928 m., kai Frida susipažino su Rivera, jis buvo laisvas. 1927 m. rugsėjį su Meksikos „darbininkų ir valstiečių“ delegacija jis lankėsi Rusijoje, kur buvo minimos dešimtosios Spalio revoliucijos metinės, ir norėjo nutapyti freską Raudonosios armijos kultūros namuose. Šio sumanymo taip ir neįgyvendino, nes nuolat iškildavo įvairių biurokratinių kliūčių, tad 1928 m. gegužę Meksikos komunistų partija skubiai iškvietė jį namo atseit dirbti Vasconceloso prezidentinėje kampanijoje. (Vėliau jis tvirtino buvęs prašomas kandidatuoti į prezidentus!)

Kai rugpjūtį Rivera grįžo į Meksiką, jo santuoka su gražiąja Lupe Marín jau buvo iširusi. Tai buvo audringa, siautulinga santuoka, ją ženklino aistra: Rivera vadino Lupe plėšrūne – jos „žalios akys tokios skaidrios, kad atrodė kaip akla“; jos „žvėries dantys“, „tigro nasrai“, rankos kaip „erelio nagai“. Pasak Lupe's, skyrybų priežastis buvęs Diego romanai su Tina Modotti. Kaip ir Lupe, Tina pozavo Riverai tapant nuostabiuosius aktus Čapingo nacionalinės žemės ūkio mokyklos sienos paveikslą; tada jiedu ir suartėjo. Lupe ne pirmą kartą patyrė Riveros neištikimybę. Ji išmoko tvardyti ir kartkartėmis atsikėryti: kartą apstulbusių svečių akivaizdoje puolė rauti savo varžovei plaukus, sudraskė kelis Riveros piešinius ir jį prikūlė; kitą kartą sudaužė kelis Diego ikikolumbinio laiko stabus ir patiekė jam šukių sriubą. Tačiau Lupe negalėjo pakęsti, kad Diego tapytame Čapingo sienos paveiksle ji turi dėmesiu dalytis su kita moterimi. Nors Riveros romanai su Tina užsibaigė prieš jam išvykstant į Rusiją, jis nepataisomai pakenkė jo ir Lupe's santykiams.

Tarsi norėdamas užpildyti tuštumą, atsiradusią, kai Lupe su dviem jų dukrelėmis išėjo, grįžęs iš Rusijos Diego patyrė tiek meilės nuotykių, kiek nebuvo patyręs nei pirma, nei paskui. Jis nesunkiai užkariaudavo moteris. Nors buvo neabejotinai bjaurios išvaizdos, moteris traukė taip lengvai, kaip magnetas geležies drožles. Tiesą sakant, siaubinga išvaizda iš dalies buvo patraukli – jo bjaurumas puikiai tiko moterims, mėgstančioms žaisti gražuolę ir pabaisą, bet dar stipriau jas traukė Diego asmenybė. Jis buvo karalaitis Varlė, nepaprastas, turintis puikų humoro jausmą žmogus, gyvybingas ir žavus. Buvo švelnus, be to, nepaprastai jausmingas. Svarbiausia – jis buvo garsus, o kai kurios moterys,

regis, negali atsispirti šlovės vilionėms. Sakoma, kad moterys persekiodavusios Riverą labiau, negu jis jas. Ypač jį vaikėsi kai kurios jaunos amerikietės, maniusios, kad nueiti į pasimatymą su Diego Rivera taip pat privalu, kaip pamatyti Teotihuakano piramides.

Moterys – meksikietės ir kitos – mėgo Diego draugiją dar ir todėl, kad jam patiko būti su jomis. Jo manymu, moterys daugeliu atžvilgių pranašesnės už vyrus – jautresnės, taikesnės, civilizuotesnės. 1931 m. Rivera svajingu balsu, žėrinčiomis akimis, storomis lūpomis, išsiliejusiomis į tingią, tarsi Budos, šypseną, pasakojo korespondentui iš Niujorko, kaip jį žavi moterys: „Vyrai iš prigimties laukiniai. Ir dabar jie vis dar laukiniai. Istorija rodo, kad pažangą pradėjo moterys. Vyrams labiau patiko būti žvėrimis – kautis ir medžioti. Moterys likdavo namuose ir puoselėjo menus. Jos sukūrė pramonę. Tai jos pirmosios pradėjo stebėti žvaigždes, kurti poeziją ir meną... Parodykit man bent vieną išradimą, kuris atsirado ne iš [vyro] noro pasitarnauti moteriai.“ Turbūt Europoje praleisti metai paveikė Riveros požiūrį į priešingą lytį, kad jis taip skyrėsi nuo įprastinio *macho* požiūrio. Šiaip ar taip, Diego labai patiko kalbėtis su moterimis; jis vertino jų protą, o toks požiūris anuomet Meksikoje ar bet kur kitur buvo retas malonumas daugeliui moterų.

Be abejo, Rivera brangino ir moterų kūną. Jis karštai mylėjo grožį, nepasisotindavo vaizdiniais malonumais ir buvo sakoma, kad pozuoti Diego, vadinausi, siūlyti save ne tik jo akims, bet ir kūnui. Nežinoma, ką Frida manė apie jo, mergininko, reputaciją, kai pirmą kartą jį sutiko. Galbūt tai traukė Fridą; gal jai įsižiebė ta sena kaip pasaulis apgaulinga viltis: aš laimėsiu ir išlaikysiu jo meilę; mane jis mylės kitaip. Žinoma, taip ir buvo, tačiau netrūko ir kančių.

Beveik neabejojama, kad Frida ir Diego pirmą kartą susitiko vakarėlyje Tinos Modotti namuose. Šie kas savaitę vykstantys susiėjimai, kuriuos organizuodavo Tina, pradėti rengti 1923 m. globojant Westonui; dėl jų Meksike radosi meno aplinka ir bohemiška atmosfera, juose buvo galima pasidalyti naujausiomis meno idėjomis. Šie vakarėliai, švelniai tariant, buvo linksmi meilės nuotykių su dainomis, šokiais, gyvais pokalbiais bei tokiais užkandžiais ir gėrimais, kokius šeimininkei ir svečiams leisdavo kišenė. „Susitikau [Diego] tada, – pasakojo Frida 1954 m., – kai žmonės nešiodavosi revolverius ir vaikštinėdami šaudydavo į gatvės žibintus Madero aveniu bei krėtė šunybes. Per naktį visus juos sudaužė ir vaikščiojo vis iššaudami, tiesiog taip linksminosi. Kartą vakarėlyje, kurį rengė Tina, Diego šovė į fonografą ir labai mane sudomino, nors ir pajutau jam baime.“

Įtikimą versiją, kad Frida ir Diego susitikę Tinos Modotti vakarėlyje – visai nebloga istorija, – nustelbė dar įspūdingesnis pasakojimas. Tiesą sakant, šis įvykis, regis, turi tiek versijų, kiek yra pasakotojų, o ir pati Frida vėliau įvairiai prisimindavo įvykių pažintį. Pasak „oficialios“ versijos, sustiprėjusi po nelaimingo atsitikimo, ji pradėjo rodyti savo darbus draugams ir pažįstamiems. Vienas juos mačiusiųjų buvo Orozco, ir jam jie neapsakomai patikę. „Jis apkabino mane“, – sakiusi Frida. Be to, kelias drobes ji nunešė žmogui, kurį pažinojo tik „iš matymo“. Frida prisimena:

Kai tik man buvo leista vaikščioti ir išeiti į gatvę, pasiėmiau savo paveikslus ir nuėjau pas Diego Riverą, kuris tuo metu tapė freskas Švietimo ministerijos koridoriuose. Jį pažinojau tik iš matymo, bet labai juo žavėjausi. Buvau jžūli ir pašaukiau, kad nuliptų nuo pastolių pažiūrėti mano paveikslų ir atvirai pasakyty, ar jie ko nors verti, ar ne... Trumpai drūtai pasakiau: „Diego, nulipk.“ O jis, kaip visuomet, labai nuolankus, labai mielas, nulipo. „Klausyk, atėjau ne flirtuoti ar ko nors panašaus, nors tu ir mergišius. Atėjau parodyti savo paveikslų. Jeigu tau įdomūs, pasakyk man, jei ne, irgi pasakyk, tada imsiuos ko nors kito, nes turiu padėti tėvams.“ Tada jis man atsakė: „Paklausyk, tavo paveikslai mane labai sudomino, labiausiai – šitas tavo portretas, jis nepaprastai originalus. Kitiems, regis, turėjo įtakos tai, ką esi mačiusi. Eik namo, nutapyk paveikslą, o kitą sekmadienį aš ateisiu jo pažiūrėti ir pasakysiu, ką manau.“ Jis taip ir padarė ir pasakė: „Tu turi talentą.“

Diego versija apie susitikimą, papasakota knygoje „Mano menas, mano gyvenimas“, rodo, kokią nepaprastą atmintį ir ne mažiau puikią vaizduotę jis turėjo. Jis buvo puikus pasakotojas ir, nors kai kurie faktai padailinti, aiškiai matyti, kaip labai Diego žavėjosi Frida.